

BRYGGERIKLUBBENS:

medlemsblad - 1 - 2004

Innehåll nr 1 2004

- Redaktörens spalt 2
- Ordföranden har ordet 3
- Ändringar i medlemslistan 4
- Bryggerimössmärken 5
- Ystad. Genmodifierat öl förvånar bransch 6
- Linköpings bryggerier 1919 - 1949 8
- Danish Breweries 22
- Bakis av öl? Det beror på finkeln 27

- BRYGGERIKLUBBEN -

FÖRENING FÖR SAMLARE OCH BRYGGERIINTRESSERADE

*****

KLUBBEN BILDADES 1982 OCH BESTÅR AV PERSONER I NORDEN
MED ETT AKTIVT INTRESSE FÖR BRYGGERIINDUSTRIN

STYRELSE:

Sören Borgström (ordförande), Ingmar Strannevik (vice ordförande),
Björn Sörngaard (sekreterare), Rickard Laisfeldt (kassör), Ove Grip (övrig ledamot)

Medlemsbladets redaktör: Ove Grip, tel: 026-12 82 85, E-post: ove.grip@telia.com

Bryggeriklubbens medlemsblad utkommer som regel 4 ggr/år

Manusstopp: 10/3, 10/6, 10/9 och 10/12

Föreningens postgiro: 37 74 32-0 Föreningens bankgiro: 5304-6942

Föreningens E-postadress: bryggeriklubben@yahoo.com

Adresser:

Sören Borgström, Runvägen 6, 137 55 Tungelsta
Ingmar Strannevik, Centrumvägen 10, 458 30 Färgelanda
Rickard Laisfeldt, Medlevägen 281, 931 98 Skellefteå
Ove Grip, Bäverstigen 22, 806 41 Gävle
Björn Sörngaard, Grinnekullegatan 267, 417 42 Göteborg

*****

REDAKTÖRENS SPALT

Hej!

Här kommer ytterligare ett Bryggeriklubbens medlemsblad. Men frågan är hur länge det kan komma att ges ut sådana medlemsblad. För att det ska vara meningsfullt med en förening som består av personer i Norden med ett aktivt intresse för bryggeriindustrin så måste det ju finnas en sådan industri. Och frågan är om inte det som har hänt, händer eller är på väg att hända talar för att bryggeriindustrin i Norden kommer att försvinna. Jag tycker mig kunna läsa i Sörens spalt att han har samma farhågor som jag och jag vill spinna lite vidare på det han skrivit.

Pripps la ned två av sina anläggningar, i Sundsvall och i Malmö, redan innan Carlsberg kom med i spelet. Carlsberg har lagt ned en stor anläggning, i Göteborg, och är på väg att lägga ned den i Bromma. Spendrups har varslat eller kommer att varsla personal både i

Grängesberg och Vårby. Jag hörde nyligen en av bröderna Spendrup säga att det inte var uteslutet att en av företagens två stora anläggningar måste läggas ned.

I Finland har för inte alltför länge sedan lagts ned en stor anläggning, Hartwall's bryggeri utanför Åbo.

Ringnes har, som Sören skriver, lagt ned flera bryggerier och Tous Bryggeri så sent som förra året.

I Danmark lades Wiibroes bryggeri ned för inte alltför många år sedan.

När kommer nedläggningarna att upphöra och kommer de att upphöra? Jag vet inte och troligen vet ingen annan det heller.

Vad, om något, ska hända för att vända trenden? Skulle sänkt ölskatt medföra ett uppsving för bryggerinäringen i Norden? Jag är inte så säker på det. I Tyskland, som har en ölskatt på 0,90 kr per liter (Danmark har 4,24 kr per liter, Finland 8,85 kr och Sverige 7,89 kr per liter), har ölskonsumtionen sjunkit och

Forts. på s. 4

redföranden har ordet!

Tungelsta i mars 2004.

Bästa samlarkollegor och andra läsare av dessa rader.

Vintern är på reträtt och den härliga våren är äntligen på gång.

För närvarande väntar jag på alla röstkuponger till Årets Etikett 2003. Jag har tidigare skrivit att det är något av en skyldighet för samlande medlemmar att rösta. Får vi etiketter från våra stödjare, så kan vi också rösta. Därför får du ytterligare 1 vecka på dig från och med nu.

Sedan är det ju ytterligare intressanta saker på gång så här års. Vilka förnyar sitt medlemskap och hur många anmäler sig till vårmötet i Stockholm den 15 maj. (senast den 10 april) Jag garanterar er som är tveksamma, att det blir ett oförglömligt besök på före detta PRIPPS i Bromma, det största och sista av alla bryggerier från marknadsledaren alla kategorier.

Vad beträffar Carlsberg International, så har man löst ut Orkla som delägare för en stor massa pengar. Om det innebär att Carlsberg även är ensam ägare till Ringnes-gruppen vet jag inte. Är så fallet, så lär det betyda fler bryggerinedläggningar i Norge de närmaste åren.

Bryggerinäringen i Norge har ungefär samma historia som den i Sverige. Det stora bryggeriet köper upp det lilla och efter några år blir det nedläggning av det senare. I Norge har Ringnes köpt och lagt ner Frydenlunds och Schous bryggerier i Oslo på 1970-talet. Därefter Hamars Bryggeri, Arendals Bryggeri och Tous Bryggeri i Stavanger. Man köpte även E.C. Døhls Br. i Trondheim, men detta är fortfarande i drift.

Den gemensamma nämnaren i Sverige och Norge är numera tydligen Carlsberg. Risken är att bryggerinedläggningar får motsatt effekt istället för tillväxt. Så har det varit för Pripps Bryggerierna i Sverige från mitten av 1960-talet och så har det varit i Norge på senare år.

Jag skriver detta bl.a för att ge en förklaring till varför Ringnes-koncernen senaste julen gav ut inte mindre än 18 olika julöl, varav 1 lättöl. Skulle Pripps göra likadant så skulle det blivit mångdubbelt fler och det skulle ha varit mycket dålig reklam på många orter i Sverige. I Norge går det tydligen att underskatta konsumenternas positiva gensvar.

Det har framkommit att en av orsakerna till nedläggningen av Bromma - bryggeriet, är en felsatsning i Köpenhamn på dess nya stora burktappningskolonn. Carlsberg hade räknat med att de danska " ölträngarna " skulle börja köpa mängder av burköl, men dansken föredrar att dra en öl direkt ur flaskan, ty glas är ännu inte så vanligt som i " ölkulturländer " som Sverige.

Förklaringar på detta och mycket annat får de som kommer till Stockholm och Carlsberg Sveriges bryggeri i Bromma den 15 maj, med start klockan 13.00.

Med bästa vårhälsningar.....

Toren

Redaktörens spalt...forts. från s. 2
enligt bedömare väntas den tyska ölmarknaden krympa med 30 procent fram till 2015. Trots detta är tyskarna fortfarande EU:s näst törstigaste öl-drickare med 121,5 liter per invånare och år. På plats 1 ligger Irland med 124,8 liter medan svenskarna nöjer sig med 55,9 liter. Dessa siffror har jag hämtat från Svenska Dagbladet den 21 januari 2004. Någon uppgift om ölkonsumtionen i Danmark, Norge och Finland fanns inte där. Uppgifterna om ölskatterna har jag hämtat från Gefle Dagblad den 30 mars 2004 och där fanns inga uppgifter om ölskatterna i Norge, som jag tror är högst i Europa.

Uppgifterna om ölskatterna och ölkonsumtionen talar enligt min uppfattning för att en sänkning av de nordiska ölskatterna måste medföra en ökad ölkonsumtion och en bättre konkurrenssituation för de nordiska bryggerierna.

Att Carlsberg lägger ned bryggerier i Sverige innebär inte att företaget krymper. Man expanderar samtidigt i andra länder. I samma tidningsartikel som det står om den fallande tyska ölkonsumtionen i läste jag att Carlsberg har köpt en tysk öljätte, Holsten. Genom köpet blir Carlsberg den helt dominerande ölproducenten i norra Tyskland. I Holstengruppen ingår nämligen flera stora bryggerier, bl.a. König-Brauerei.

Enligt lagen om alltings jäklighet kan jag

naturligtvis nu inte hitta andra tidningsurklipp som jag vet att jag har någonstans, men jag tror mig minnas att Carlsberg också har köpt ett stort bryggeri i Brasilien och att Carlsberggruppen därigenom skulle bli en större ölproducent än Anheuser-Busch. Det är inte dåligt.

I allt det dystra (och då syftar jag inte på Carlsbergs expansion) finns det i alla fall en ljusglimt. Snart får vi träffas i Bromma. Och jag tror på Sören när han säger att det kommer att bli ett oförglömligt besök. Glöm inte bort att anmäla er.

Jag måste också få berätta om något annat trevligt, nämligen något trevligt som hände mig häromdagen. På lunchrasten besökte jag den antikhandel där jag tidigare hade turen att få köpa en gammal cigarrask full med gamla svenska öl- och läsketiketter. Jag frågade innehavaren om han hade några fler etiketter och till min glädje tog han fram ett litet kuvert. Det innehöll tolv äldre amerikanska öletiketter och ett gammalt brev från USA till Sverige daterat den 2 juni 1956. I brevet nämner en kvinna vid namnet Grace att hon till Elvy sänder "some beer labels." Etiketterna är alltså inte yngre än från 1956. Jag fick köpa etiketterna för 50 kr.

Det var allt för den här gången. Jag tror och hoppas på att det ska komma ut många fler medlemsblad.

REDAKTÖREN

ÄNDRINGAR I MEDLEMSLISTAN:

- 04. Ingrid Lindberg (utgår som medlem)
- 41. Roger Boström, e-mail: roger.boström@telia.com
- 53. C-G Camitz, e-mail: camitz2@passagen.se
- 64. Mikko Hovo, e-mail: mikko.hovi@turkuamk.fi
- 79. Harald Karlsen, e-mail: harald.karlsen@uke.oslo.kommune.no
- 111. Tomas Forsberg (utgår som medlem)
- 123. Jonathan Strannevik (tillkommande familjemedlem)
- 124. Gamla Stans Bryggeri (utgår som medlem)
- 139. Alf Johnsson, Nils Danielssons väg 3, 444 94 Ucklum (ny adress)
- 163. Sigvid Andersson, e-mail: sigvid.andersson@xeratech.se
- 187. Eric Roupé, nytt tel nr: 08 - 16 16 43
- 188. Per Sundberg, tel: 08 - 717 97 27, 0730 - 26 11 69, e-mail: sundba@telia.com
- 189. Maria Johansson, Västergatan 5, 504 39 Borås, tel: 033-10 20 99, e-mail: murre_83@hotmail.com (ny medlem). Samlarområde: Boråsetiketter

BRYGGERIMÖSSMÄRKEN

2004-03-28

AB RISINGSBO ÅNGBRYGGERI - RB i mitten	Rund	
AB ÖSTERSUNDS ÅNGBRYGGERI - AB i mitten	Rund	Även knapp
ARBOGA	Sejdel	Guld
BANCO BRYGGERIER		
BANCO BRYGGERIER	Sexkantig	Gul
BOCKEN	Rund	Röd / Silver
EGNELL'S BRYGGERI - logga i mitten	Rund	
FALCON	Rund	Blå / Guld
FALCON	Rund	Guld. Falcon i relieff
FÖRBUNDSBRYGGERIET - två händer	Rund	Rött
GUSTAF PIEHLS		
GÄVLE FÖRENINGSBRYGGERI (GUSTAVSBRO)	Oval, liggande	Röd / Guld
HAMBURGERBRYGGERIET	Sköld	Grön
KALMAR BRYGGERIAKTIEBOLAG	Trekant	
MARKS	Oval	Liggande, röd
MARKS	Oval	Liggande, grön
NYA VATTENFABRIKEN, HÖGANÄS	Stående , Oval	Metallmärg
NYKÖPINGS BRYGGERIAKTIEBOLAG - NBA i mitten	Rund	
OLD ESKIL - logga i mitten	Rund	
OLD OX - goda drycker		
PILSNERBRYGGERIET		
PRIPPS - med namnet över femkant		Guld
PRIPPS - AB P&L		Blå
PRIPPS BRYGGERI	Oregelbunden	
RISINGSBO		Röd
SAILOR	Boj	Svart / ?
SAILOR	Gubbe	Rött
SANDWALLS	Två lejon	
SEFYR	SEFYR	Våglinjer, silver
SKRUV - Förbunds Bryggeri	Sexkantig	Grön
SKÅNE ÖL	Trappa	
ST. ERKS BRYGGERI	Oval	Vit / St. Eriks huvud
STOCKHOLMS BRYGGERIER	St. Erik	Grön
STOCKHOLMS BRYGGERIER	Byggnad	Grön
SÄVSJÖ BRYGGERI		
SÖDERTÄLJE BRYGGERI	Rund	
WÅRBY BRYGGERI	Rund	

Hej alla samlarvänner. Önskar hjälp med kompletteringar av denna lista över bryggerimössmärken. Det borde finnas många fler. Komplettera gärna med uppgifter om form och färg. Har du något bryggerimössmärke som saknas i listan, scanna och sänd till mig.

Lennart Larsson
Gränsvägen 58
S - 163 52 Spånga
Tel. 08 - 362100
e-mail: lennart.larsson@chello.se

YSTADS ALLEHANDA - ONSDAG 4 FEBRUARI 2004

YSTAD

Genmodifierat öl förvånar branschen

Många ändrar sina recept för att undvika majs.

Fredrik Sjöstrand

YSTAD

► Kenth, ölet med genmodifierad majs som bryggs i Ystad, möts av förvåning i branschen. Enligt Svenska Bryggareföreningen vill inga andra bryggerier i Sverige befalla sig med gentekniken.

Och på Livsmedelsverket konstaterar man att de stora svenska livsmedelsföretagen har en policy mot att använda genmanipulerade produkter.

– Jag blev förvånad när jag hörde talas om denna lansering. Alla våra övriga medlemmar har valt att inte använda genmanipulerade råvaror och jag är ganska säker på att den inriktningen kommer att hålla i sig, säger Sven Romander, teknisk chef på intresseorganisationen Svenska Bryggareföreningen, som bland andra har Carlsberg, Spendrups och Coca Cola som medlemmar.

VILL UNDVIKA GRÄZON

– Andra bryggerier vill undvika att landa i denna negativa situation, en gräzon där bioteknikföretagen säger en sak och Greenpeace säger en annan.

Sven Romander menar att utvecklingen i bryggeribranschen snarare går mot att eliminera risken att ens förknippas med GMO – genetiskt modifierade organismer.

Genmodifierat eller ej?

ARKIVBILD: BASS NILSSON

– Jag vet flera bryggerier som till och med har ändrat sina recept för att ta bort majs ur tillverkningen. Man vill inte ens riskera att oavsiktligt få in genmanipulerad majs och vissa har därför gått över till helmaltöl. Man satsar på rena, fina råvaror som inte leder till en negativ diskussion.

Statsinspektör Svanhild Foldal på Livsmedelsverkets regelavdelning väntade sig ett svensk GMO-märkt livsmedel, dock inte så snart.

– Nej, att det skulle gå så snabbt var jag inte förberedd på. Inte minst på grund av att de stora livsmedelsföretagen i Sverige i flera år haft en policy att man ska undvika

GMO-livsmedel, och med min insikt i branschen så tror jag inte att detta kommer att förändras på flera år.

– Trenden nu är att man tar bort råvaror som kan innehålla GMO och att man försöker ta fram kravspecifikation gentemot leverantörerna att varorna ska vara GMO-fria, säger hon.

NYA REGLER I APRIL

Svanhild Foldal var med för Sveriges räkning och förhandlade fram de nya EU-reglerna för GMO, som börjar gälla den 18 april. Från och med då måste livsmedel i EU som innehåller genetiskt modifierade organismer att märkas.

– Detta ölet från Ystad blir då en provosten som jag ser det. Tidigare har konsumenterna inte kunnat välja om de vill köpa GMO-livsmedel eller ej, eftersom varorna ej varit märkta. Och det är ju det som de nya reglerna är till för – att ge konsumenterna ett val.

Svanhild Foldal tror att att det kommer fler GMO-livsmedel på den svenska marknaden på sikt.

– Ja, inte minst för att varken Sverige eller Europa är självförsörjande på livsmedel och att vi importerar från USA, Sydamerika och Australien är man har mycket GMO. Tydligt är det så att lantbrukarna där ser en nytta med genmodifierade grödor.

– Men, det kommer nog att dröja innan vi ser fler svenska GMO-märkta livsmedel eftersom livsmedelsbranschen är väldigt känslig för detta, det har vi sett, säger Svanhild Foldal.

"Det finns ekonomiska aspekter"

Fredrik Sjöstrand

YSTAD

► Kenth Persson, som brygger det genmanipulerade ölet på Österlen-bryggarna i Ystad, tar uppmärksamheten med ro.

– Att det blir debatt är bara bra för då kan jag få fram varför jag gör det här. Jag gör det för att utveckla en nyhet på marknaden, en säker produkt utan hälsorisk.

Han medger att han kunnat göra detta med ett öl utan GMO och att det finns ekonomiska aspekter på Kenth-ölet

– Jag har ju fått mina kostnader täckta av Bioteknikcentrum (en branschorganisation). De har betalat utvecklingskostnader, etiketter, broschyrer, allt.

Att andra bryggerier i Sverige inte vill befatta sig med GMO bekym-

rar inte Kenth Persson.

– Jag har aldrig följt vad andra bryggerier har gjort. Jag har inte samma resurser som Carlsberg och Spendrup så jag kan inte tänka som de gör. Sedan tycker jag personligen om att utmana.

– Och att de stora livsmedelbolag har en policy mot GMO betyder heller inget för mig, eftersom vi är ett litet bryggeri. Jag kan inte arbeta på den skalan utan jag arbetar lokalt, säger han.

Oenighet om miljöeffekter

"Vi klarar oss bra med majs vi har"

Fredrik Sjöstrand

YSTAD

► Bioteknikindustrin och miljöorganisationerna har, inte oväntat, helt olika syn på gentekniken och om den kan leda till ett miljövänligare jordbruk.

Diskussionen har tagit ny fart efter att ölet Kenth som innehåller genmanipulerad bt-majs börjat bryggas i Ystad.

Svenska Naturskyddsföreningen anser att miljöeffekterna av bt-majs inte är tillräckligt utredda medan bioteknikföretagen tycker att de är det.

– Den forskare som säger att hans projekt inte är värt att undersöka mer är svår att hitta. Jag hävdar att effekterna är så utredda att det nu är dags att gå vidare för att undanröja skadeinsektsangrepp som i sin tur öppnar upp för svampangrepp på majs, säger Kristofer Vamling som representerar Bioteknikcentrum, en sammanslutning av bioteknikföretag som står bakom satsningen på Kenth-ölet.

– Vi klarar oss bra med den majs vi har. Det finns inget behov för det här och det introducerar bara nya risker i jordbruket, säger Mikael Karlsson, ordförande i Svenska Naturskyddsföreningen.

Enligt Mikael Karlsson finns forskningsrapporter som varnar

för att bt-giftet, som den genmodifierade majsens ständigt producerar, går ut i marken via rötterna.

– Vi vet inte vilken effekt detta har på markens mikroliv och detta måste undersökas ytterligare. Bara för att bt-majs är EU-godkänd för livsmedel innebär inte det att det är riskfritt att bt-giftet utsöndras i marken, säger han.

Naturskyddsföreningen menar att behovet av genmodifierad majs är noll och därför inte värt risken. Bioteknikcentrums Kristofer Vamling håller inte med.

"DE SER INTE NYTTAN"

– I dessa diskussioner om nytta och risk så brukar miljöorganisationerna inte se nyttan. Jag menar att de stora vinnarna i exemplet bt-majs är företaget som utvecklar sorten, licensägaren som i detta fallet är företaget Monsanto, men inte minst lantbrukaren som får lite större avkastning och därigenom mer pengar.

Mikael Karlsson på Naturskyddsföreningen är orolig över GMO-grödors effekt på miljön i det långa loppet.

– Vi kan inte räta ut alla frågetecken men här är det för många frågetecken. Ekologiska system är så komplexa och det tar tid att se effekterna.

På det svarar Kristofer Vamling:

– Jag kan hålla med om att det är komplext. Men man ska inte bara gå på och kritisera gentekniken utan då måste man också titta noga på alla egenskaper som man inför i den traditionella förädlingen.

Dessa tidningsurklipp har tillhandahållits av Leif Nielsen

Här följer det sista avsnittet ur boken *Nya Centralbryggeriet 1899 - 1949*

LINKÖPINGS BRYGGERIER

1919 — 1949

av *Torsten Dahl*

Sedan sammanslagningen av Aktiebolaget Nya Centralbryggeriet och Linköpings Förenade Bryggerier i början av år 1919 genomförts, var CB:s första åtgärd att försälja fastigheterna vid Linköpings Bryggeriaktiebolag, ävensom fastigheter och tomtmark vid Tannefors Bryggeri. Beslut härom fattades den 10 oktober 1919. Genom sammanslagningen ställdes givetvis helt andra krav på bryggeriutrustningen och beslöts vid samma tillfälle om nyanskaffning av brygghusinredning och om anskaffandet av åtta stycken jäskar samt en transportanläggning till ett sammanlagt pris av tyska mark 483.689. Nyinredningen beställdes genom Aktiebolaget Bröderna Herrmann i Stockholm och densamma är kvar ännu i dag i praktiskt taget ursprungligt skick.

Redan i december 1919 var försäljningen av Svenssons Bryggeri verkställd till ett pris av kr. 145.000:—, vilket till bolaget inbringade en nettointäkt av kr. 80.000:—. Tomterna vid Tannefors Bryggeri utbjödos åt Linköpings stad till ett pris av kr. 3:75 per kvm.

Vid styrelsesammanträde efter bolagsstämman den 31 januari 1920 voro samtliga ledamöter närvarande, nämligen: godsägare Erik Enell å Vinke-tomta, Vimmerby, direktör Per Olsson, Vimmerby, godsägare Uno Wijkström, Marieholm, Oskarshamn, godsägare Hugo Drangel, Väsby, Horn, direktör J. L. Brogren, Linköping, disponent John Svensson, Linköping, bankdirektör A. H. Samuelsson, Linköping, ingenjör Erik Miedl, Vimmerby, samt grosshandlare John Sjöholm, Vimmerby.

Styrelsen konstituerades sålunda att till ordförande valdes godsägare Erik Enell, sedan disponent J. L. Brogren av sagt sig uppdraget, och till vice ordförande bankdirektör A. H. Samuelsson. Till verkställande direktör utsågs direktör Per Olsson.

Vid nyemission utökades aktiekapitalet från 720.000 kronor till 1.012.500 kronor, varvid hela det utökade beloppet reserverades för Linköpings Förenade Bryggerier och avsåg överlåtelsen till Aktiebolaget Nya Centralbryggeriet av förstnämnda bryggeris samtliga tillgångar och skulder. Vid likvidationen erhöll aktieägarna i Linköpings Förenade Bryggerier tre stycken aktier i Aktiebolaget Nya Centralbryggeriet mot fyra stycken i det egna bolaget.

Sammanslagningen fick snart andra, direkta följder genom att bolaget redan den 16 juni 1920 gick i författning om inköp av aktiemajoriteten i Maspelösa Bryggeri till ett pris av 220 kronor per aktie, samt med rätt att vid nyemission i CB teckna en aktie i detta bolag mot fem stycken i Maspelösa Bryggeriaktiebolag. Som ytterligare krav för överlåtelsen bestämdes, att disponent H. A:son Hensing skulle antagas i CB:s tjänst för en tid av tio år.

I Västervik fanns vid denna tid ytterligare ett bryggeri, Liedbergs Bryggeri, vilket den 3 november 1920 inköptes till ett pris av 150.000 kronor.

Under år 1920 uppstod för första gången frågan om anskaffandet av kylmaskineri i stället för naturis. Denna fråga hade aktualiserats dels genom uppförandet av en ny källarbyggnad och dels genom att i Linköping förbud utfärdats att upptaga is från ån. Då även Oskarshamns Bryggeri hänvisats att upptaga is på långt avstånd från bryggeriet, inköptes två stycken kylmaskiner, varigenom isupptagningen skulle helt upphöra och samtidigt kostnaderna för kylningen avsevärt nedbringas. Huruvida vederbörande icke helt litat på kylmaskineriets idé eller om andra motiv föranledde styrelsens beslut att samma år inköpa en begagnad, fullt användbar ismaskin för en kostnad av 50.000 kronor torde vara svårt att här avgöra.

Som ett led i den stora sammanslagningen av bryggerier inom CB:s verksamhetsområde noterades också att inköp samma år verkställdes av 532 stycken aktier i Hultsfreds Bryggeriaktiebolag till ett pris av 206 kronor per aktie.

Redan år 1921 visade sig lagerutrymmena för små och inköptes genom Aktiebolaget Bröderna Herrmann 15 stycken järntankar, rymmande 115—125 hl per st. till ett pris av 596.162:50 tyska mark. Dessa tankar finnas fortfarande kvar vid Linköpings Bryggeri.

Falerums Bryggeri, som sköttes av en tjänsteman vid CB, skulle på förslag arrenderas, då det icke ansågs lämpligt att en av bolagets egna tjänstemän utövade en med bolagets verksamhet konkurrerande rörelse.

I juli 1922 beslöts emellertid att detta arrende icke skulle komma till stånd utan skulle bolaget i stället för ett pris av 46.000 kronor inköpa Falerums Bryggeri.

I slutet av år 1921 syns tiderna ha blivit sämre, och kom bryggeriet i likvidationssvårigheter. Ett amorteringslån å 60.000 kronor upptogs, varjämte beslöts att förlagsinteckningar å 40.000 kronor, som tidigare legat som säkerhet för kredit i Svenska Handelsbanken i Oskarshamn, nu skulle läggas som generell säkerhet för bolagets diskonteringar. Redan påföljande år blev penningknappheten än mera markant i det att styrelsen i januari 1922 beslöt att de medel, som erfordrades för den till aktieägarna beslutade utdelningen, skulle anskaffas genom diskontering av växlar, utställda av styrelsens ledamöter och accepterade av bolaget. Samtidigt synes även bankerna hava åtstramat krediten, när bolagets inteckningslån å 230.000 kronor i Borgholms Sparbank blev uppsagt till betalning inom en månad.

I mars 1922 drabbades bryggeriet i Vimmerby av en eldsolycka, varvid de översta våningarna ovanför mälteriet så gott som fullständigt spolierades. Fastigheten var försäkrad i Städernas Allmänna Brandstodsbolag och värderades skadorna till 138.950 kronor.

Strävandet att samla östgöta- och kalmarbryggerierna under gemensam ledning fortsatte emellertid, och CB började i mitten av 1922 kasta sina blickar på Kisa Bryggeri genom att föreslå ett mera intensivt samarbete samt överenskommelse om leverans av öl. Om en sådan överenskommelse icke lyckades, skulle en skarpare konkurrens från Vimmerby Bryggeri i gångsättas, särskilt på Horn.

I augusti 1922 synas svårigheterna med likviditeten skärpta, då brist på rörelsekapital uppstod vid Vimmerby Bryggeri och detta trots att största delen av tidigare erhållen brandskadeersättning ännu icke kommit till användning för skadornas avhjälpande.

För att avhjälpa de likvidationssvårigheter i vilka bolaget råkat, beslöts att inteckna vimmerbybryggeriet för ytterligare 70.000 kronor samt söka ytterligare inteckningar å 30.000 kronor i bolagets fastigheter i Oskarshamn, Vimmerby och Västervik. Förstnämnda inteckningar skulle ligga som säkerhet för ett lån, vilket skulle användas för lösgörande av hypotek av bolagets aktier i Hultsfreds Bryggeriaktiebolag. De senare inteckningarna skulle läggas som säkerhet för löpande räkning.

Maskininköpen till Linköpings och Oskarshamns Bryggerier synes fortfarande gått hand i hand, då en etiketteringsmaskin till vardera av dessa bryggerier samtidigt inköptes.

Den 29 januari 1923 valdes bankdirektören *A. H. Samuelsson* till ordförande i bolaget, till vice ordförande utsågs godsägare Uno Wijkström, till verkställande direktör godsägare Hugo Drangel samt till vice verkställande direktör disponent John Svensson.

I februari 1923 träffades överenskommelse, att ansökan om tillstånd skulle ingivas att vid Hultsfreds bryggeri försälja maltdrycker av Vimmerbybryggeriets tillverkning. Förstnämnda bryggeri hade trätt i likvidation och hade rörelsen före likvidationen drivits av Aktiebolaget Nya Centralbryggeriet.

I realiteten innebar detta att rörelsen vid Hultsfreds Bryggeri skulle nedläggas och tillverkningen överflyttas till Centralbryggeriet i Vimmerby. I rationaliseringsarbetet hade alltså en ny fas inträtt. Sammanslagning av olika bryggerier innebar icke endast ett ekonomiskt samgående med avgränsande försäljningsdistrikt, utan även en rationalisering ur tillverkningssynpunkt för förbilligande av tillverkningskostnaderna. Detta hade visserligen förut skett beträffande linköpingsbryggerierna, men föll sig detta också helt naturligt, då icke mindre än fyra bryggerier funnos i samma stad. Beträffande Hultsfreds Bryggeri var läget annorlunda, enär detta låg på annan plats, visserligen icke så långt avlägset från Vimmerby. Det skulle framdeles visa sig, att denna tendens allt mer grep omkring sig. Större bryggerienheter byggdes upp i städerna och de mindre bryggerierna i landsorten övergick till enbart försäljningsställen med rätt till så kallad försvarsbrygd. Härigenom tillförsäkrade sig bryggerierna en enligt lag fastställd försäljningsrätt, och kunde samtidigt tillverkningskostnaderna förbilligas vid de större bryggerierna.

I maj 1923 erhöll styrelsens ordförande och verkställande direktör i Centralbryggeriet uppdrag att träffa uppgörelse med disponent H. A:son Hensing om förvärvande även av dennes innehav av aktier i Maspelösa Bryggeriaktiebolag. Som tidigare framgått, hade redan en större post aktier i Maspelösa Bryggeri förvärvats.

I november 1924 gick bolaget i författning att inköpa en ny sköljanläggning med en kapacitet på 3.600 but/timme till ett pris av 127.000 kronor. Sköljanläggningen skulle placeras vid Linköpings Bryggeri och den gamla i Linköping överflyttas till Västerviks Bryggeri. Vid samma tillfälle inköptes fem stycken aluminiumtankar till Oskarshamns Bryggeri till ett pris av 18.500 kronor. De gamla ekliggarna började med detta att se sig utkonkurrerade av den nya tidens lättmetall.

Under år 1924 kom en rad nya namn fram i såväl styrelse som bland chefstjänstemännen. Det synes som om de gamla nu fullgjort sina uppdrag och på grund av att aktiemajoriteten övergått i andra händer, börjat draga sig tillbaka. Till styrelsens ordförande återvaldes bankdirektör *A. H. Samuelsson* och till vice ordförande nyvaldes konsul Robert Ljunggren. Till verkställande direktör utsågs kamreraren *C. H. Bernow* sedan disponent John Svensson av hälsoskäl av sagt sig detta uppdrag. Svensson kvarstod emellertid som vice verkställande direktör.

Vid detta sammanträde saknades även *J. L. Brogren* och infann sig i hans ställe disponent John Svenssons broder, den sedermera välbekante disponent Axel Svensson. Verkställande direktörens första uppgift synes ha varit att till Linköpings Bryggeris kontor sammanföra huvudbokföringen för samtliga bryggerier. Då lämpliga lokaler härför icke voro tillgängliga, förhyrdes en kontorslägenhet i Riksbanksfastigheten i Linköping för en tid av fem år framåt.

Från sammanträdet i maj 1924 noterades att arbetareavlönningarna vid Linköpings bryggeri utgingo med kr. 1:15 i timmen för manlig ordinarie arbetare och 80 öre för kvinnlig.

Men trots genomgående rationalisering och inköp av främmande bryggerier fanns konkurrensen alltjämt kvar. Det hade kommit till styrelsens kännedom att Åbro bryggeri umgicks med planer att påbörja tillverkning av skattepliktiga maltdrycker, varför åt ordföranden och verkställande direktören uppdrogs att till ett kommande sammanträde framlägga förslag för undvikande av en förlustbringande konkurrens mellan bryggerierna. Då Åbro Bryggeri velat göra Centralbryggeriet äran stridig vem som börjat tillverka den sedermera över hela landet välbekanta Vimmerbypilsnern, torde vara lämpligt att i detta sammanhang lämna en liten återblick på den historiska utvecklingen vid Åbro Bryggeri.

På 1890-talet ägdes Åbro svagdricksbryggeri av en J. G. Elson, sedermera av Elsons sterbhus. På 1880-talet var en person vid namn Zetterberg disponent vid Oskarshamns Bryggeriaktiebolag, men synes denne utan sitt bolags vetskap ha inlett vissa transaktioner med Åbro bryggeri, varigenom han även kom att häfta i skuld till Oskarshamns Bryggeriaktiebolag. Detta föranledde Zetterberg att på egen begäran, innan avskedet kom, begära sitt entledigande från disponentbefattningen i Oskarshamn. Med största sannolikhet hade Oskarshamns Bryggeriaktiebolag som delaktig för Zetterbergs skuld till bolaget erhållit en del inventarier, arrendekontrakt m. m. i Åbro bryggeri. Oskarshamnsbryggeriet arrenderade nämligen år 1890 Åbro bryggeri av Elsons sterbhus och öppnade nederlag därstädes för sina egna tillverkningar, bl. a. av skattepliktiga maltdrycker. Som föreståndare utsågs Oskarshamns bryggeris ombud, Herman Johansson, fader till den nuvarande disponenten för Åbro bryggeri, A. Dunge. Hösten 1898 inköpte Herman Johansson Åbro bryggeri av Elsons sterbhus, men kvarstod alltjämt som föreståndare för Oskarshamnsbryggeriets filial.

Då Oskarshamns Bryggeriaktiebolag år 1911 uppgick i Aktiebolaget Nya Centralbryggeriet, överflyttades automatiskt samtliga kontrakterade överenskommelser till Vimmerbybryggeriet, varför Johansson förpliktades att i fortsättningen inköpa sitt behov av skattepliktiga maltdrycker från Vimmerby bryggeri. Detta förhållande ägde bestånd till år 1924, då vissa slitningar uppstodo med påföljd att Johansson lät utbygga Åbro bryggeri för tillverkning av skattepliktiga maltdrycker och började föra dessa i marknaden. Därvid var Johansson biträdd av bryggmästare Eric Miedl, vilken skilts från sin förutvarande befattning som bryggmästare och fackman vid Vimmerby bryggeri och tillsammans med en före detta arbetare vid bryggeriet övergått till Åbro bryggeri. Av ovanstående fullt autentiska uppgifter framgår med all tydlighet, att den s. k. Vimmerbypilsnern började tillverkas vid Aktiebolaget Nya Centralbryggeriet i Vimmerby redan år 1900, medan Åbro bryggeri icke förrän år 1924 öppnade sin tillverkning av skattepliktiga maltdrycker.

Under senare delen av år 1924 beslöts, att bolaget skulle upptaga tillverkningen av klass III porter och beräknades det nya fabrikkatet bli leveransdugligt i början av följande år. Då Centralbryggeriet tidigare haft kontrakt med Porterbryggeriaktiebolaget D. Carnegie uppsades samtidigt mellanvarande kontrakt att upphöra från och med den 1 juli 1925.

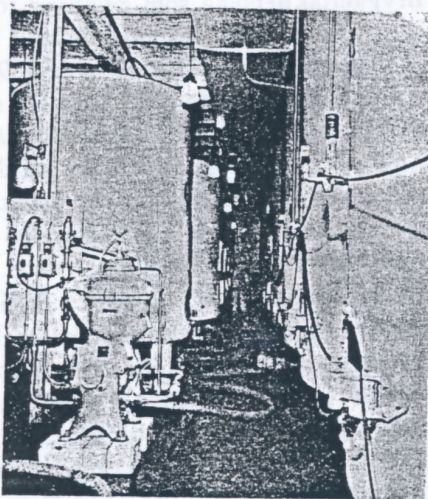
År 1925 synes en förändring ha inträtt beträffande driftsresultatet vid Oskarshamns bryggeri, vilket började visa mindre gynnsamma resultat. För att avhjälpa detta inköptes ny maskinell utrustning och beslöts i samband därmed ombyggnader för ett sammanlagt pris av 171.133 kronor.

Vid sammanträde den 19 oktober 1925 meddelades att disponent John Svensson avlidit.

Detta år hade överenskommelse träffats att arrendera Gamleby Hotell, varigenom Centralbryggeriet tillförsäkrade sig rätten till ensamförsäljning å hotellet. Vid samma tidpunkt träffades ett 10-årigt avtal med Marianne-lunds bryggeri att inköpa alla för sin rörelse behövliga maltdrycker från Centralbryggeriet.

I april 1926 meddelade verkställande direktören, att Maspelösa Bryggeriaktiebolag träffat avtal om inköp av två stycken korkmaskiner av märket Alka. Denna Alka korkmaskin hade uppfunnits av fabrikören A. J. Johnson i Linköping och skulle Linköpings Bryggeri övertaga den ena av dessa maskiner. Det är alltså första gången, som namnet Alka möter oss. Föga anade man väl vid denna tid att den nya aluminiumförslutningen på ett par årtionden skulle uppnå världsrykte, samt att såväl Alkas som Centralbryggeriets öden så småningom skulle sammanlänkas genom namnet Wicander. Rationaliseringen fortsatte och i oktober 1926 inköptes Falerums bryggeri. Redan i juni 1927 inköptes Mjölby och Skeninge bryggerier, samtidigt som aktiekapitalet i Centralbryggeriet ökades med 270.000 till 1.292.500 kronor. Portertillverkningen tycks inte ha slagit så väl ut, eller kanske anade Porterbryggeriaktiebolaget D. Carnegie & Co. i Göteborg en konkurrent. Alltnog beslöts i augusti 1926 att träffa överenskommelse med Carnegie om nedläggandet av tillverkningen av porter mot att porterbryggeriet icke skulle för-

Parti från gamla lagerkällaren med
ölseparatorer

sälja några andra tillverkningar än porter inom Centralbryggeriets försäljningsområdet.

Huvudkontoret hade, som tidigare nämnts, i maj 1924 flyttats till lokaler i Riksbanksfastigheten i Linköping. Redan år 1926 väckte verkställande direktören förslag att förflytta huvudkontoret till Oskarshamn. Vad som kunnat ligga bakom en sådan motivering framgår ej av den knapphändiga formuleringen i styrelseprotokollet. Styrelsen avslog emellertid detta förslag.

I augusti 1926 hade styrelsen beslutat sänka priserna på maltdrycker, klass I och II med ett öre per $\frac{1}{2}$ -but. Tiderna då synes ha varit helt motsatta mot nu, då inflationen åstadkommit en ständig prisuppskrivning. Redan i februari 1928 är styrelsen beredd att sänka vatten- och läskedryckspriserna och gällde vid denna tid 12 öre för 400 gr kolsyrat vatten, 15 öre för 333 gr läskedrycker och 23 öre för lyxlemonader av samma storlek. Vad som är intressant och skiljer prissättningen då mot nu, är den stora prisdifferensen mellan vanlig läsk och lyxlemonader.

I juni 1928 meddelades, att en förordning utkommit angående tillverkning och försäljning av maltdricka, det sedermera omstridda s. k. Ekmansdrickat. Det revolutionerande med denna dryck var, att en hög extrakthalt, upp till 10,5 %, kombinerades med en låg alkoholhalt, 1,8 viktsprocent. En sådan dryck var i Sverige något fullkomligt nytt och oprövat, varför styrelsen beslöt att uppdraga åt verkställande direktören och disponent Hensing att söka erhålla kunskap om tillverkningsmetoderna i Finland, där tidi-

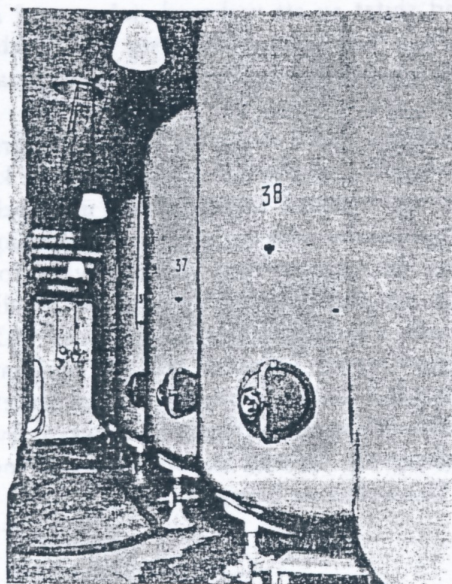
gare en liknande dryck framställts. Styrelsen beslöt samtidigt att tillverkning av maldricka skulle igångsättas vid Maspelösa och Vimmerby bryggerier. Genom dryckens låga alkoholhalt blev hållbarheten mycket dålig, varför pastörisering av drycken måste verkställas. Detta föranledde bolaget att inköpa en pastöriseringsapparat till vardera av bryggerierna i Maspelösa och Vimmerby.

I april 1928 inköptes Kisa Bryggeri och var väl, med detta bryggeris införlivande, Centralbryggeriets struktur i stort fastslagen för en 10-årsperiod framåt. Centralbryggeriet omfattade då bryggerierna i Falerum, Kisa, Linköping, Maspelösa, Mariannelund, Mjölby, Oskarshamn, Skeninge, Vadstena, Vimmerby samt Västervik. Linköpings bryggeri omfattade L. T. Brogrens bryggeri, Larssons Bryggeri, Linköpings Bryggeriaktiebolag samt Tannefors bryggeri.

I februari 1930 beslöts att i Oskarshamn uppföra en mälteribyggnad för högst 135.000 kronor; kostnaden steg dock till c:a 200.000 kronor. Av protokollet framgår icke beslutens omfattning, men har detta mälteris tillblivelse under en senare regim gjorts till ett rationaliseringsobjekt av stor betydelse. Samtliga bryggeriers mältning sammanfördes så småningom till gemensam mältning i Oskarshamn och var mälteriet unikt även så till vida, att den gamla golvmältningsidén slopades och utfördes mältningen i stället helautomatiskt i ett s. k. kastenmälteri, det enda i sitt slag i Sverige.

Från att tidigare arbetslönerna sänkts, inträdde nu en förändring och noterades i augusti 1929 att arbetspersonalen vid Linköpings bryggeri erhållit en förhöjd timavlönning med 5 öre. Påföljande år höjdes avlöningarna vid Oskarshamns bryggeri från 0:98 till 1:05 per timme. Samtidigt noterades att arbetarna vid Vimmerby bryggeri, vilka icke förut varit organiserade, nu ingått i syndikalistorganisationen, den s. k. Vimmerby Lokala Samorganisation. Samtidigt som arbetareavlöningarna nu började stiga, noterades nya prisfall på bryggeriets produkter och sänktes i oktober 1930 priserna på pilsner från 21 till 20 öre samt klass I skattefritt från 14 till 13 öre. En ny likviditetskris var under uppsegling. Bolaget beslutade vid sistnämnda sammanträde att i Skandinaviska Banken upptaga ett obligationslån om en miljon kronor för sanering av bolagets många lån samt på grund av växande arbetslöshet med ekonomisk depression. För att i detalj kunna övervaka de olika utgiftsposterna, beslöts i november samma år att anställa en statistiker.

I januari 1932 blev krisen akut i det att verkställande direktören uppmanade till största sparsamhet på grund av de dåliga tiderna, och diskuterades även frågan om nedläggande av driften vid några av bolagets bryggerier.

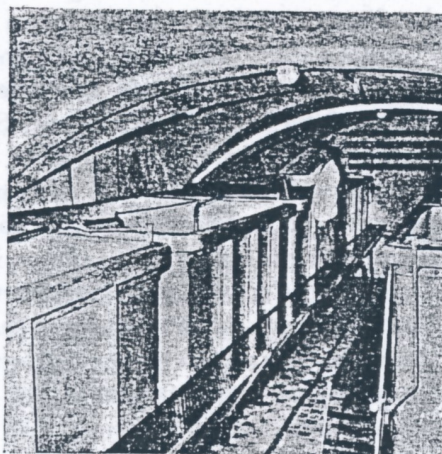
Nya lagerkällaren (1939)

Under år 1933 företogs stora personalförändringar, synbarligen föranledda av det trängda läget på grund av omsättningsminskningar och av att bolaget icke kunde hålla jämna steg mellan omkostnader och intäkter. Oskarshamns Bryggeri hade kommit i skottgluggen och förflyttades disponent Hensing åter till Maspelösa. Ingenjör *A. J. Lienhart*, tidigare anställd som teknisk kontrollant i Vimmerby, erhöll disponentbefattningen i Oskarshamn med bryggmästare Olle Wijkström som medhjälpare. Disponent A. Kullman förflyttades som chef till Vimmerby bryggeri.

Som slutfacit för år 1933 noterades, att maltdrycksomsättningen, jämfört med föregående år, nedgått med 1.632.307 buteljer, under det att maltskatteutgifterna ökats med 43.000 kronor.

De organisatoriska svårigheterna fortsatte. Huvudkontorets upplösning diskuterades och man övervägde möjligheten att återgå till det gamla systemet att låta varje bryggerikontor sköta sina angelägenheter. Denna tanke blev emellertid aldrig förverkligad. Den endast för något år tillbaka i Oskarshamn anställd ingenjör Lienhart blev i oktober 1933 uppsagd från sin befattning, huvudsakligen på grund av graverande anmärkningar mot Oskarshamnsölet. Den nyligen anställda kamrer Glemme placerades i Oskarshamn för att övervaka kontoret och representera bryggeriet utåt.

Jäskällaren

I augusti 1934 var tydligen gränsen nådd. Verkställande direktören sammankallade samtliga disponenter och bryggmästare inom bolaget och meddelade, att man stod vid slutet av ett verksamhetsår, som i alla avseenden varit det mest ogynnsamma man kunnat tänka sig. All tänkbar sparsamhet måste iakttas. Alla ansträngningar borde koncentreras på att öka försäljningen.

Vid ordinarie bolagsstämma den 2 december 1933 hade förslag väckts att lönearvoden och tantiem kraftigt skulle nedskäras, så att de kommo i bättre förhållande till bolagets ekonomiska ställning och minskade omsättning. Vid denna bolagsstämma invaldes som ny styrelseledamot ingenjör Anders Andersson. Oskarshamns bryggeri tycktes alltjämt vara sorgebarnet. En diger rapport över olika missförhållanden upprättades av disponent Axel Svensson vid dennes besök därstädes i december månad 1933 och januari månad 1934. Öl, som måste tappas i kloaken och gått förlorat på grund av dålig kvalitet, dålig disciplin bland arbetarna, tunga arbetsförhållanden inom bryggeriet och därmed sammanhängande mycken övertid, se där exempel på anmärkningarnas art. Ett nytt chefsbyte förestår och blir kamrer Glemme nästa chef vid Oskarshamns bryggeri.

I juni 1934 har Aktiebolaget Wicanders Korkfabriker hos verkställande direktören gjort framställning att få taga del i bolagets skötsel och övriga omständigheter, som kunde vara av vikt för bedömning av värdet i Aktiebolaget Nya Centralbryggeriets aktier. Styrelsen beslöt att tillmötesgå denna framställning. I anslutning härtill kallades aukt. revisor Ebbe Rybeck i Stockholm att fullgöra detta uppdrag och föredrogs hans utredning vid sammanträde den 13/9 1934. Av utredningen framgick, att verkställande direktören överträtt det bemyndigande som styrelsen lämnat och meddelade styrelsens ordförande, att han ämnade ställa sin plats såsom styrelseledamot till förfogande. Stadskamrer Tolf biträdde ordförandens beslut och ville även han utgå ur styrelsen.

Redan den 24/9 1934 inlämnade verkställande direktören sin avskedsansökan, vilken styrelsen enhälligt biföll. Att upprätthålla verkställande direktörens befogenheter tills vidare och intill dess ny verkställande direktör tillsatts, utsågs vice verkställande direktören, disponenten Axel Svensson.

Den 29/9 1934 hade direktör C. A. Wicander, som var närvarande vid nämnda styrelsesammanträde, meddelat, att han fört förhandlingar med disponent *Birger Paulson* i Borlänge. Denne förklarade sig villig antaga befattningen som verkställande direktör i bolaget. Direktör Paulson var en för Centralbryggeriet icke obekant person, enär han tidigare varit anställd i Centralbryggeriet som bryggmästare och chef vid Mjölby bryggeri, samt dessförinnan tjänstgjort i Maspelösa och Vadstena. I och med direktör Paulsons tillträde från och med verksamhetsåret den 1/10 1934 började ett nydaningsarbete av stora mått. Centralbryggeriet icke endast lyftes upp ur sin depression, utan gick en ständigt stigande blomstringstid till mötes. Räkna man 15 i stället för 10 år framåt kan man utan överdrift säga, att bolaget under denna tid avancerat till storbryggeri. Men vi böra inte gå händelserna i förväg, utan år ifrån år se vad nytt som styrelseprotokollen förtälja.

Vid sammanträdet i september 1934 var direktör Paulson själv närvarande och en rad nya förslag framlades, i vilka personalfrågorna voro de mest aktuella. Särskild personbilchaufför ansågs icke behövlig. Kamrer Glemme ansågs färdig med sitt arbete och skulle sluta sin anställning den 5/10 1934. Bryggmästare Gösta Harksen anställdes som bryggmästare vid Oskarshamns bryggeri. Disponent Harry Rosenberg ålades att omedelbart och utan vidare ersättning övertaga tekniska kontrollen i Vimmerby. Redan den 15/10 1934 återflyttades disponent Hensing till Oskarshamns bryggeri med bryggmästare Harksen som underbryggmästare.

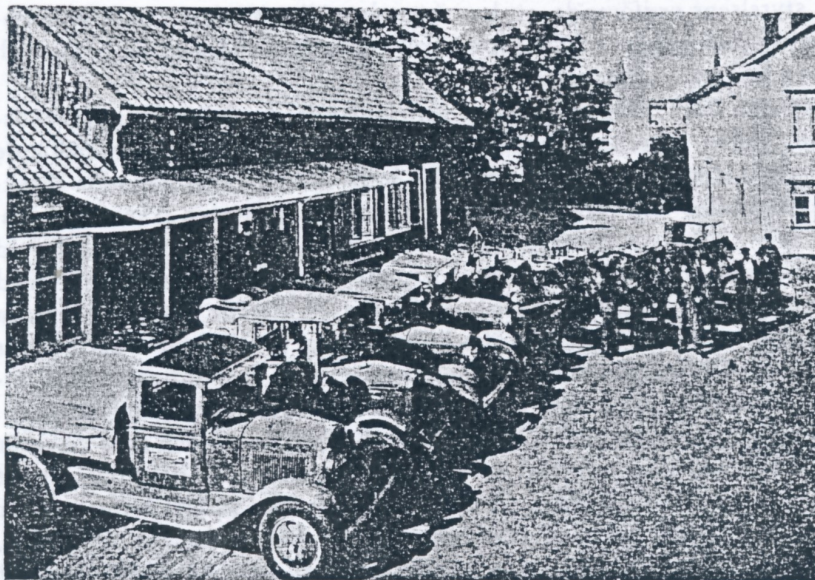
Vid en bolagsstämma, som avhölls den 23/1 1935, valdes till styrelse bankdirektör A. H. Samuelsson, godsägare Uno Wijkström, disponent Axel Svensson, stadskamrer Ernst Tolf, direktör Hj. Larsson (Hensmar), v. konsul Uno Steinholtz och kaptenen, nuvarande major Olof Pålman. Förutom de ordinarie revisorerna, bankdirektör Helge Söderström och inspektör Hjalmar Romdahl, utsågs aukt. revisor Ebbe Rybeck.

I februari 1935 nedlades tillverkningsenheten vid Falerums bryggeri och överflyttades denna i rationaliseringssyfte till Västerviks bryggeri. Aktiebolaget Motala Bryggerier hade etablerat hård konkurrens i Linköping, Vadstena och Skeninge. Nu öppnades förhandlingar att Centralbryggeriet skulle indraga sin försäljning i Motala mot att Motala Bryggerier samtidigt upphörde med försäljningen i ovannämnda orter.

I april 1935 beslöts att helt omlägga bokföringen för att vinna mera överskådlighet och bekvämlighet i olika avseenden samt bättre kontroll. I samband härmed beslutades om inredning av lokaler för huvudkontoret i nuvarande kontorsbyggnaden samt inredning av dagrum för manlig och kvinnlig personal i det gamla brygguset. Samtidigt beslöts att planera en ny tappningsanläggning vid Linköpings bryggeri. Nytt 10-årigt maltkontrakt med Aktiebolaget Smålands Bryggerier upprättades, varigenom Centralbryggeriet i Oskarshamn årligen skulle tillverka ett parti om 100.000 kg. malt för Smålands bryggeriers räkning.

I oktober 1935 fattades beslut om nedläggande av tillverkningen vid Maspelösa bryggeri och överflyttades denna till Linköping. Med hänsyn till den stora malleveransen till Smålands bryggerier och på grund av vissa klagomål å maltets kvalitet söktes kontakt med professor Leberle i Weihenstephan, som för tillfället befann sig på besök i Sverige. Disponent A. Svensson anhöll att han på grund av tilltagande ålder måtte befrias från chefskapet vid Linköpings bryggeri. Styrelsen godkände den 4 november 1935

Bryggeriets vagnpark 1930

denna anhållan, och beviljades han från och med den 1/1 1936 avgång ur bolagets tjänst med pension. Disponent Svensson kvarstod emellertid alltså som ledamot i styrelsen.

Av en tillfällighet hade bolaget erfarit att 519 st. aktier i Aktiebolaget Motala Bryggerier skulle försäljas på auktion och beslöts att utreda frågan om och på vilka villkor det kunde vara möjligt att förvärva denna aktiepost. Köpet kom också till stånd fast i begränsad omfattning.

I februari 1936 avgick den tillfälligt anställda bryggmästaren Gösta Harksen från sin befattning som bryggmästare vid Oskarshamns bryggeri, och nyanställdes bryggmästare B. Wolke.

Avhämningsförsäljningen vid Mariannelunds bryggeri indrogs på grund av vissa förmenta anmärkningar från kontrollstyrelsens sida. Försäljningen från Mariannelunds bryggeri skulle alltså hädanefter ske efter rekvisition. Denna tendens skulle sedermera bli genomgående och drogs bryggeriernas avhämningsförsäljningar in, en efter en.

Rationaliseringarna fortsätta och noteras anskaffandet av ny ångpanna i Oskarshamn samt förbättringsarbeten vid mälteriet därstädes. Viss indragning av personal skulle ge en årlig besparing å 10.000 kronor. I Vimmerby beslöts moderniseringar, varjämte tomter utbjödos till försäljning. I Västerвик försåldes i oktober 1936 den s. k. Liedbergska fastigheten.

Penningställningen synes också ha förbättrats, då bolaget i juli 1936 slutbetalade ett lån hos Aktiebolaget Skandinaviska Banken å 225.000 kronor och placerades därför pantsatta inteckningar i eget förvar.

Under år 1937 moderniserades läskedryckstappningarna vid Linköping och Vimmerby samt kylmaskinsanläggningarna i Linköping och Oskarshamn. Fastigheterna i Mariannelund försåldes. Detta år blev bolaget antaget såsom kunglig hovleverantör, närmast med hänsyn till de leveranser som på Öland verkställdes till H. M. Konungen på Solliden. I augusti fattades även bolagets första beslut om att undersöka möjligheten att få Aktiebolaget Nya Centralbryggeriets historia författad.

Bryggeriets vagnpark 1948

I november 1937 kom som en chock meddelandet, att bankdirektör A. H. Samuelsson hastigt avlidit. Styrelsens vice ordförande yttrade bland annat: "Vem kunde väl ana, då vi för jämnt tvenne veckor sedan voro tillsammans, att vår mångåriga ordförande och vän, Herman Samuelsson, skulle lämna oss så snart. Vem kunde väl tro, att det var sista gången vi då hörde honom leda våra förhandlingar och sågo honom, som det tycktes, med obruten kraft föra klubban vid detta bord." Bankdirektör Samuelsson hade då varit ordförande i bolaget sedan år 1923. Någon ny styrelseledamot efter bankdirektör Samuelsson blev icke omedelbart utsedd, och i avvaktan härpå blev ej heller ny ordförande utsedd. Styrelsens vice ordförande, godsägare Uno Wijkström, skulle tills vidare fungera såsom ordförande.

I december 1937 noterades deklarationsvärdet av Centralbryggeriets aktier i 400 kronor. Nya Alka korkmaskiner anskaffades till Oskarshamn, Västervik och Vadstena.

I mars 1938 träffades avtal med förste provinsialläkaren, d:r N. Wranne, om kontrollantskapet för bolagets vattentillverkning. I maj 1938 avled en av bolagets revisorer, bankdirektör A. E. Schüller i Oskarshamn.

En del personalförändringar företogs i augusti 1938. Disponent H. Rosenberg i Mjölby avgick och till hans efterträdare utsågs bryggmästare B. Wolke i Oskarshamn. Wolke skulle dessutom bli teknisk ledare vid Vadstena bryggeri. Såsom bryggmästare i Oskarshamn utsågs förr bryggmästaren i Vadstena, C. O. Hammarlund.

I augusti 1938 beslutades anskaffandet av ett nytt bryggverk i Oskarshamn. Bryggverket i Vimmerby moderniserades, likaså kylmaskinsanläggningen i Västervik. En omfattande modernisering av hela tappningsanläggningen i Västervik föreslogs. Detta projekt innebar en genomgående om- och tillbyggnad av bolagets fastigheter därstädes. Beträffande inköp av råvaror kunde nämnas att bolaget i september 1938 beslutat inköpa ungefär 6.000 kg humle till ett genomsnittspris av cirka 4:50 per kg. Det var säkerligen ett bottenpris som förmodligen varken förr eller senare tillämpats.

I november 1938 utsåg styrelsen till ordförande direktör Einar Engström, sekreterare i Hushållningssällskapet i Linköping.

I januari 1939 försåldes stadsägan nr 1744, tomten intill Centralbryggeriets nuvarande tomt utefter Norrköpingsvägen.

I mars 1939 förelåg en utredning om att övergå till fria avskrivningar vid avlämnandet av allmän självdeklaration. Utredningen visade, att bolaget

enligt deklARATIONERNA under tidigare år avskrivit 335.200 kronor mera än i bokföringen, varför bolaget, innan fri avskrivning kunde beviljas, måste å debetsidan på deklARATIONERNA tillägga detta belopp. Det förmodades, att bolaget rent affärsmässigt skulle tjäna på en sådan transaktion medan ännu skattesatserna voro relativt låga. Samtidigt kunde bolaget under kommande år ha betydligt friare händer beträffande avskrivningarna. Att slutsatsen var riktig, har senare års utveckling tillfullo bevisat.

I juli 1939 hade frågan om Centralbryggeriets förvärv av Aktiebolaget Motala Bryggerier blivit aktuell. Det hade ju under tidigare år ständigt rått ett skarpt konkurrensförhållande mellan dessa bryggerier. Motala hade en relativt stor försäljning i Linköping, under det att Linköping i sin tur försålde i Motala. Styrelsen beslutade enhälligt att godkänna förvärv av direktör Erik Åkesson i Stockholm och hans söner tillhöriga 1.819 stycken stam- och 758 stycken preferensaktier i Aktiebolaget Motala Bryggerier. Beslutet kan kanske synas djärvt. Orosmolnen i världen började hopa sig och ovissheten beträffande det labila affärsläget blev allt större. Styrelsen godkände emellertid den 15 juli 1939 förvärv av aktiemajoriteten i Aktiebolaget Motala Bryggerier i enlighet med upprättat kontrakt. Redan i september var det andra världskriget ett faktum i och med Tysklands inmarsch i Polen samt Englands förklarande av krig. De första militärinkallelserna hade redan kommit. Men nydaniögsarbetet fortgick. Lagerkällaren vid Linköpings bryggeri utökades med nybyggnad samt med 12 stycken lagertankar. Vid denna tid väckte Centralbryggeriet sensation genom att presentera den första elbilen. Automobilens blev vederbörligen fotograferad och införd i Correspondenten. En sådan bil betingade vid den tiden ett pris av cirka 10.000 kronor inkl. likriktare.

I oktober 1939 hade bensinen lagts under beslag och vissa inskränkningar beträffande automobilerna beslutades. Med anledning härav inköptes 5 stycken gengasbilar för 50.000 kronor samt 28 stycken hästar, vagnar, selar och till utrustningen hörande remtyg. Men det var icke uteslutande mer eller mindre negativa åtgärder som bryggeriet nödgades vidtaga på grund av kriget. Till en av de positiva måste väl räknas det styrelsens beslut att fr. o. m. den 15 november 1939 uttaga kontant betalning för allt felande tomgas, eller ock debitera värdet därav i fast räkning.

Den första bilen, som rekvirerades av kronan, var bolagets personbil E 9301. Sista gången vi hörde från den var genom en inkallad på Gotland, något halvår senare.

En passus, som varje år återkommer under styrelsesammanträdena, då bokslutet skulle fastställas, var styrelsens tack till direktör Paulson för det nit och den skicklighet varmed han under det gångna verksamhetsåret liksom tidigare lett bolaget.

Vid bolagsstämma i augusti 1939 beslutades en nyemission å 2.224 stycken nya aktier, varigenom aktiekapitalet ökades från 1.944.000 till 2.500.000 kronor. Nyemissionen var framför allt föranledd av Centralbryggeriets köp av Motala Bryggerier.

Redan i november 1939 började fördelarna av Motalaköpet visa sig. Omläggning av utkörarnas turer verkställdes för att i mesta möjliga mån undvika dubbelkörningar. Uppgörelse träffades med Brodéns Läskedrycksfabrik i Motala, varigenom fabriktionen uppgick i Motala Bryggerier samt prokuristen i firman, Gustaf Säfström, samtidigt anställdes som kamrer i Motala. Samtidigt nedlades Motala Bryggeriers nederlag i Vadstena och framförallt i Linköping. Att dessa åtgärder måste ha en revolutionerande inverkan på försäljningsomkostnaderna ligger i öppen dag. Som ett slående bevis härför kan noteras, att Motala Bryggerier vid den tiden hade ett 14-tal bilar, men ett par år efter sammanslagningen med Centralbryggeriet endast 7—8 stycken. Modernisering av tapp- och sköljningslokalerna i Motala samt inköp av nya maskiner beslutades.

Krigets verkningar återspeglades i protokollen. I februari 1940 lämnades bidrag till Linköpings luftvärnsförening för inköp av luftvärnsmateriel. Kronan rekvirerade i samband med partiell mobilisering tre stycken automobiler och en häst. Till Finlandssamlingen avsattes ett betydande belopp. Nya rekvisitioner av automobiler verkställdes i juli 1940, varvid ytterligare 9 bilar inlöstes av kronan. Samtidigt måste givetvis ny materiel anskaffas och noterades i juli detta år inköp av icke mindre än 17 gengasaggregat. I krigets spår följde prisstegringar och inflation, och arbetare och tjänstemän beviljades lönetillägg, baserat på Livsmedelskommissionens index vid varje tillfälle.

Sedan disponent Hensing i Oskarshamn från och med den 1/10 1940 avgått med pension, utsågs till disponent och chef för sagda bryggeri disponent B. Wolke i Mjölby. Samtidigt utsågs bryggmästare Hammarlund i Oskarshamn att upprätthålla disponent- och bryggmästarebefattningarna vid Mjölby och Vadstena bryggerier.

Den 22 november 1940 föredrogs ett mellan bolaget och grosshandlare Ludvig Hallberg upprättat kontrakt angående förvärv av aktiemajoriteten i Aktiebolaget Druvans Mineralvattenfabrik, vilket avtal styrelsen även godkände. I och med detta köp var, kan man säga, Centralbryggeriet i sin nuvarande form danat. Visserligen förvärvades efter hand några mindre läskedrycksfabriker, bl. a. Bryggeriaktiebolaget Örnen, Linköping, den 2 december 1942, men i stort sett hade de möjligheter för en konsolidering som funnos nu utnyttjats. Mycket arbete, diplomati och förutseende ligger bakom. Betecknande är, att dessa affärer med Motala och Druvan verkställdes under det att kriget pågick för fullt runt omkring oss.

Försöket med den tidigare anskaffade elbilen hade synbarligen utfallit bra vad det gäller distributionen av drycker inom staden. Vid sammanträde i juni 1941 beslöts nämligen att inköpa högst sex stycken nya elektriska lastautomobiler.

I Vimmerby försälldes till Vimmerby stad ett tomtområde å 3.041 kvm till ett pris av cirka 11.000 kronor. Ytterligare försäljning av tomter i Vimmerby skedde 1941, varjämte styrelsen bemyndigade V. D. att i Oskarshamn försälja ett område å cirka 1.800 kvm till ett pris av 20.000 kronor.

I Vimmerby slutade disponent Kjell Simonsson den 31 december 1939 för att definitivt övergå till officersbanan. Han hade då varit inkallad en längre tid.

Tillsammans med Kalmar Bryggeriaktiebolag inköptes i juni 1942 Ölands Bryggeriaktiebolag, Mörbylånga.

På grund av det stora antal gengasautomobiler bolaget ägde vid denna tid och svårigheten att få goda gengaskol i öppna marknaden, beslöts att i Vimmerby upptaga egen tillverkning av gengaskol. Plåtugnar, träkolskross och kollada samt bostad för kolare anskaffades.

Leveransen av bränsle hade vid denna tid lagts under beslag. Tilldelningen var knapp och tvingades ledningen till bränslebesparande åtgärder. Ett led i denna riktning var anskaffandet av tre stycken ekonomier till Linköping, Västervik och Oskarshamn. Liknande var förhållandet med olja och bildäck. För att överhuvudtaget få körtillstånd med lastautomobil skulle personbilsdäck till lastbilarna komma till användning. Ombyggnad av automobiler till s. k. boggie måste företagas och beslöt bolaget att 19 av bolagets bilar skulle förses med boggie.

Men icke bara bränsle och drivmedel var under beslag, utan givetvis också råmaterial för tillverkningen, isynnerhet korn. Tilldelningen var även här knapp och erhöll bryggeriindustrien i juni 1942 Livsmedelskommissionens tillstånd att i stället för malt använda 15 % råsocker.

I oktober 1942 anställdes såsom bryggmästare vid Linköpings bryggeri bryggmästaren Erik Hamrén.

I mars 1943 drabbade ett sorgebud åter bolaget. Styrelsens vice ordförande, godsägare Wijkström fick ånyo den smärtsamma plikten sig ålagd att anmäla ordförandens, direktör Einar Engström, frånfälle. Direktör Engström hade då endast några år suttit såsom ordförande i Centralbryggeriet, men hade under denna tid förvärvat sig såväl vänskap som respekt och uppskattning. Vid därefter företaget val utsågs direktör Hj. Hensmar till styrelsens nye ordförande. Direktör Hensmar hade alltsedan aktiemajoriteten under år 1934 bytte ägare tillhört styrelsen. Till styrelseledamot efter direktör Engström invaldes grosshandlare Ludvig Hallberg.

Ytterligare nedskärning av olja och därmed sammanhängande körlicenser beordrades, varför bolaget måste ombygga ytterligare 14 stycken lastautobiler för personbilsdäck. I och med detta fanns väl ingenting kvar av den gamla automobilparken. Elbilar, hästar och lastautomobiler med boggie utgjorde nu bryggeriets distributionsmedel. Att boggievagnarna förorsakade många driftsstopp, i synnerhet vintertid, är ännu i färskt minne.

Som ett bevis för hur hastigt prisnivån hade ändrats, kan framhållas, att 6.700 kg humle inköptes i november 1943 till ett pris av kronor 12:65. År 1940 hade ju humlen som förut nämnts, kostat endast kronor 4:50.

Vid bolagsstämman i december 1943 företogs viss nydaning av styrelsen, då de gamla namnen, disponent Axel Svensson, godsägare Uno Wijkström och konsul Uno Steinholtz hade fallit för åldersstrecket. I deras ställe invaldes direktör Pehr Carlson, Västervik, samt ingenjör Tore Segerdahl i Oskarshamn. I maj 1943 omlades filtreringssystemet genom inköp av två stycken ölseparatorer. Samtidigt inköptes en vörtseparator på prov. Detta senare prov utföll emellertid icke till det bästa, varför vörtseparatorn återgick.

I november 1944 inköptes vattenfabriken Svalan, Linköping.

På grund av att den befintliga skölj- och tappningsanläggningen under de sista årens sommarmånader visat sig hava alldeles otillräcklig kapacitet, beslöts att inköpa en ny tappningskolonn. Samtidigt beslöts tillbyggnad av tappningshallen samt att i dennas undervåning inreda lagerrum för tappade buteljer.

Vid denna tid företogs ett maskininköp, som till värdet visserligen icke var revolutionerande, men dock utgjorde en omläggning vid utskrivandet av utkörarekvittenserna. Under en lång följd av år hade cirka en halv miljon utkörarekvittenser årligen utskrivits för hand, men anskaffades nu en adresseringsmaskin för tryckandet av dessa kvittenser. Först anskaffades en handmaskin, men då erfarenheterna av denna voro goda, fast kapaciteten var relativt liten, beslöts ganska snart att inköpa en elektrisk adresseringsmaskin. Samtliga kvittenser för alla bryggerierna tryckas nu centralt i Linköping.

I maj 1945 avled grosshandlare Ludvig Hallberg, som då tillhört styrelsen endast kort tid. Som bekant inträdde grosshandlare Hallberg i styrelsen samtidigt med att Centralbryggeriet förvärvade Aktiebolaget Druvans Mineralvattenfabrik.

Vid denna tidpunkt pågick förhandlingar med Linköpings stad angående markbyte i anslutning till beslutad nysträckning av Norrköpingsvägen. För Centralbryggeriet var denna fråga av stor betydelse. Norrköpingsvägen skulle stryka alldeles utmed mälteribyggnadens ena gavel, varvid isdös, vagnbod, garage och boningshus skulle spolieras. Ersättningen för markbytet var emellertid god, och Centralbryggeriet hade ingen anledning att ångra affären. I anslutning till markbytet med staden kunde en gammal plan förverkligas, nämligen uppförandet av garage- och verkstadsbyggnad vid Linköpings bryggeri.

Två nya läskedrycksfabriker inköptes av Centralbryggeriet, nämligen Apoteket Kronans Vattenfabrik i Linköping samt Högsby Saft- och Läskedrycksfabrik. Dessutom inköptes Hammars Bryggeri i Falerum, ett svagdricksbryggeri som även konkurrerat med läskedrycker på Västerviks-distriktet.

Allting går en kretsgång, så ock Centralbryggeriets automobiler. 1945 är kriget slut och Kronan kan åter sälja bilar. Centralbryggeriet inköpte i november detta år fem stycken från Linköping och fem stycken från Strängnäs, samt senare ytterligare ett tiotal. Vid denna tidpunkt skedde ett annat viktigt beslut. Från att förut ha använt liggande backar med 50 stycken liggande buteljer, beslutas nu att övergå till den mera lätthanterliga 25-backen med stående buteljer.

I november 1945 beslöts ombyggnad av tappningslokalerna i Oskarshamn. Denna ombyggnad skulle pågå i två etapper omfattande även bostadshus och garage, och bli helt färdig först år 1948. Oskarshamns Bryggeri står nu som ett av Centralbryggeriets modernaste och väl rustat att taga emot betydande omsättningsökningar. De redan beslutade stora byggnadsplanerna äro härmed emellertid icke avslutade. Den gamla s. k. disponentbostaden vid Linköpings Bryggeri blev iordningställd i övre våningen så som tjänstemannabostad och i nedre våningen såsom gillestuga. Gillestugan var från början avsedd att användas även som museum, men blev ganska snart till sin karaktär enbart samlingsplats för personalen och en flitigt anlita lokal för deras fester och mindre tillställningar. Sedermera skulle denna gillestuga även komma till användning såsom styrelserum, då trångboddheten alltmer började ge sig tillkänna och det gamla styrelserummet måste tagas i anspråk av bryggeriets tekniska personal.

Ännu en vattenfabrik införlivades med Centralbryggeriet, nämligen Vattenfabriken Göta, Linköping.

I september 1946 gick en stor högtidlighet av stapeln vid Centralbryggeriet. Ett sextiotal arbetare och tjänstemän erhöilo Patriotiska sällskapets medalj för långvarig och trogen tjänst. För att celebrera högtidligheten hade middag arrangerats å Stora Hotellet, varvid landshövding Carl Hamilton jämte representanter för bryggeriorganisationerna och bryggeriarbetsförbunden voro närvarande.

I december 1946 beslöts att inköpa en ny ångpanna till Linköpings Bryggeri och då de s. k. La Montpannorna, som tillverkades vid Svenska Maskinverken i Södertälje visade sig synnerligen ekonomiska och fördelaktiga i drift, inköptes en sådan.

I juni 1947 försåldes Vadstena Bryggeri med fastigheter och tomt till Vadstena stad. Även Maspelösa Bryggeri har försålts med tomt och byggnader till privat bolag. Men den nyaste tiden bryter in, överenskommelse träffas mellan Svenska Arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen om bildandet av s. k. företagsnämnder. Linköpings Bryggeri blir också bland de första som startar sådan företagsnämnd. "Stånkan" gör debut som CB personaltidning och vinner berättigat erkännande. Konstförening och idrottsförening startas. Verkställande direktören sätter sig själv en dag i februari 1949 på ett plan för direkt flyg till USA för en två månaders vistelse där. Linköpings Bryggeri står inför en nydaningsperiod och välves stora planer på såväl nybyggnader som anskaffning av nya moderna maskiner. Bl. a. står nybyggnad av jäs- och lagerkällare främst på programmet. Just i fråga om byggnads- och tillverkningsmetoderna har Amerika som i mycket annat varit föregångslandet och är det framför allt detta, som lockat direktör Paulson att ta språnget över Atlanten. De nya rön som erhållas därute kommer Linköping och hela CB tillgodo då planerna skola utarbetas och ges fast form.

Danish Breweries

Denna förteckning över
danska bryggerier har
tillhandahållits av Leif Nielsen

Updated: February 19, 2004

Danish Breweries

Aarhus	
Ceres Bryggerierne (Bryggerigruppen A/S) Ceres Alle 1 DK-8100 Aarhus +45 8676 6500 +45 8613 6506 	Large Brewery
Update This Information	
Århus	
Bryggeriet Sct. Clemens (A Hereford Beefstouw) Kannikegade 10-12 DK-8000 Århus +45 8613 8000 +45 8613 8611 	Brewpub Hours: Monday-Thursday 11:30am- midnight, Friday-Saturday 11:30am- 1:00am.
Update This Information	
Assens	
Bryggeriet Vestfyen Fåborgvej 4 DK-5610 Assens +45 64 71 10 41 +45 64 71 24 41 	Large Brewery Opened 1885. Brewer: Henrik Sørensen.
Update This Information	
Faxe	
Bryggerigruppen A/S Torvegade 35 DK-4640 Faxe +45 36-22110 	Corporate Headquarters
Update This Information	
Faxe Bryggeri (Bryggerigruppen A/S) Torvegade 35 DK-4640 Faxe +45 5671 1500 +45 5671 4764 	Microbrewery
Update This Information	

Fredericia

**Tuborg-Fredericia Bryggeri
(Carlsberg A/S)**
DK-7000 Fredericia

Large Brewery

[Update This Information](#)

Gudumholm

Bryggeriet Landkaer
DK-9282 Gudumholm

Microbrewery - No longer brewing
Producer of flavored mineral water.

[Update This Information](#)

Haderslev

Bryggeriet S.C. Fuglsang
Ribe Landevej 12
DK-6100 Haderslev

+45 73 52 61 00

+45 73 52 61 11

Microbrewery

Opened 1865.

Annual Production 50,000 hl.

[Update This Information](#)

Helsingør

Wiibroes Bryggeri
DK-3000 Helsingør

Microbrewery - Closed

[Update This Information](#)

Herning

**Bryggeriet Herning
(A Hereford Beefstouw)**
Torvet 3C
DK-7400 Herning

+45 96 260 270

+45 97 21 21 42

Brewpub

Hours: Monday-Saturday 5:30pm-

10:00pm.

Opened 1999.

[Update This Information](#)

Hillerød

Brøckhouse Aps
Høgevej 6
DK-3400 Hillerød

+45 48 24 24 60

+45 48 24 24 80

Microbrewery

Opened 2001.

Brewer: Allan Poulsen.

[Update This Information](#)

København	
<p>Bryggeriet Apollo (A Hereford Beefstouw) Vesterbrogade 3 DK-1620 København</p> <p> +45 33 12 33 13 +45 33 12 18 241/1990</p> <p> Map</p> <p style="text-align: center;">Update This Information</p>	<p style="text-align: right;">Brewpub</p> <p>Hours: Monday-Thursday 11:30am-1:00am, Friday-Saturday 11:30am-2:00am, Sundays and holidays 3:00pm-midnight. Opened 1990.</p>
<p>Carlsberg Bryggerierne Vesterfælledvej 100 DK-1799 København</p> <p> +45 33 27 33 27 +45 33 27 48 11</p> <p> Map</p> <p style="text-align: center;">Update This Information</p>	<p style="text-align: right;">Large Brewery</p> <p>14½ points / 1 HOF / 6 beers Opened 1847.</p>
<p>Nørrebro Bryghus Ryesgade 3 DK-2200 København</p> <p> Map</p> <p style="text-align: center;">Update This Information</p>	<p style="text-align: right;">Brewpub</p> <p>Opened 2003. Brewer: Anders Kissmeyer.</p>
Kolding	
<p>Bryggeriet Slotsmøllen Kolding DK-6000 Kolding</p> <p style="text-align: center;">Update This Information</p>	<p style="text-align: right;">Microbrewery - Closed</p> <p>Closed 1998.</p>
Maribo	
<p>Maribo Bryghus (Bryggerigruppen A/S) Vesterbrogade 1 DK-4930 Maribo</p> <p> +45 5478 0019 +45 5478 0300</p> <p> Map</p> <p style="text-align: center;">Update This Information</p>	<p style="text-align: right;">Microbrewery</p>
Nyborg	
<p>Bryggeriet Carlsminde DK-5800 Nyborg</p> <p style="text-align: center;">Update This Information</p>	<p style="text-align: right;">Microbrewery - Closed</p>

Nykoebing

Lolland-Falsters Bryghus
DK-4800 Nykoebing

[Update This Information](#)

Regional Brewery - Closed
Opened 1866.

Odense

**Albani Bryggerierne
(Bryggerigruppen A/S)**

Tværgade 2
DK-5100 Odense

+45 6548 7500

+45 6591 3200

Map

[Update This Information](#)

Large Brewery
12½ points / 1 beer
Opened 1859.

Ørbæk

Ørbæk Bryggeri

Assensvej 38

DK-5853 Ørbæk

+45 65 33 21 11

+45 86 80 24 55

Map

[Update This Information](#)

Microbrewery
Brewer: Joergen Sonne.
Annual Production 2,000 hl.
Closed 1997, reopened 2002.

**Refsvindinge Bryggeri og
Maltrøgeri**

Nyborgvej 80

Refsvindinge

DK-5853 Ørbæk

+45 65 33 10 40

Map

[Update This Information](#)

Microbrewery
Opened 1885.
Brewer: John Juel Rasmussen.

Randers

Thor Bryggerierne

(Bryggerigruppen A/S)

Thorsgade 25

DK-8900 Randers

[Update This Information](#)

Microbrewery - Closed
Production moved to Ceres Aarhus.

Silkeborg

Grauballe Bryghus

Gjermosevej 11

Grauballe

DK-8600 Silkeborg

+45 8687 7684

+45 8687 7683

Map

[Update This Information](#)

Microbrewery
Opened 2002.
Brewers: Else Birk, William Frank.

Skælskør	
Harboes Bryggeri Spegerborgvej 34 DK-4230 Skælskør +45 5816 8888 +45 5819 4086 Map	Microbrewery Opened 1883.
Update This Information	
Skive	
Hancock Bryggerierne Humlevej 32 DK-7800 Skive Map	Microbrewery
Update This Information	
Svaneke	
Svaneke Bryghus Torvet 5 DK-3740 Svaneke +45 5649 7321 +45 5649 7371 Map	Brewpub Opened 2000. Brewer: Preben Nielsen.
Update This Information	
Svendborg	
Svendborg Bryghus DK-5700 Svendborg	Microbrewery - Closed
Update This Information	
Thisted	
Thisted Bryghus Bryggerivej 10 DK-7700 Thisted +45 97 92 23 22 +45 97 91 18 98 Map	Microbrewery Hours: Monday-Thursday 8:00am-4:00pm, Friday 8:00-2:00pm. Opened 1902.
Update This Information	
Vaeggerloese	
Marrebaek Bryggeri DK-4873 Vaeggerloese	Microbrewery - Closed
Update This Information	

Viborg	
Bryggeriet Odin DK-8800 Viborg	Microbrewery - Closed Opened 1832. Closed 1988.
Update This Information	
Wiibroe	
Neptun Bryggeriet Wiibroe	Microbrewery - Closed Moved from Silkeborg to Wiibroe.
Update This Information	

This material, except as otherwise noted, is © 1992-2004 by Richard Stueven, who is solely responsible for the content. All logos, graphics, and trademarks are the property of their respective owners. Site hosted courtesy of The Real Beer Page. Read the disclaimer.

Bakis av öl? Det beror på finkeln

STEINFURT/
STOCKHOLM..

Ju mer finkel desto värre bakfylla.

Tänk på det nästa gång du hinkar bira.

Aftonbladet bad Tysklands främste öltestare professor Günter Lieck att mäta halten av finkelolja i Systemets 15 populäraste ölsorter.

- Pripps Blå Extra Stark ligger suveränt i topp med 121 milligram finkelolja per liter, säger professorn.

Günter Lieck och hans medarbetare vid Fachhochschule Münster har utarbetat en avancerad metod för att mäta halten finkelolja i öl.

- Finkeloljan gör folk fyllsjuka, säger professorn.

Alkohol en orsak

- Ju mer finkel, desto värre bakfylla, säger han.

- Men om folk dricker för mycket öl kan även alkoholen i sig orsaka ett bakrus, enligt professorn.

Det kanske särskilt gäller ett öl som Pripps Blå Extra Stark som innehåller 7,2 volymprocent alkohol.

Professorns medarbetare diplomingenjör Siegrun Mohring är inte helt säker på varför just finkeloljan ger bakfylla.

ÖÖÖÖLK Dagen efter festen kan det kännas svårt. Tyske professorn Günter Lieck har kommit fram till att graden av bakfylla beror på mängden finkel i ölet. Femton svenska sorter har testats. Läs vilken som passar dig bäst.

Foto: MAGNUS WENNMAN

Finkelrikaste ölet, Pripps Blå Extra Stark påminner om billig tysk öl, säger Günter Lieck.

Foto: ASBJØRN SVARSTAD

Oljan blir giftig

- Men det är känt sedan länge att finkelolja ger bakfylla. Finkelolja blir giftig när den bryts ner i kroppen. Och ju mer gift desto värre efterräkningar.

Men finkelolja behövs.

Norrland Guld Export hade den lägsta finkelhalten i testet.

- För dem som dricker mycket öl kan det kanske löna sig att dricka Norrlands, säger bryggaren Jens Spendrup.

- Men finkel behövs, det är bara ett av hundratals smakämnen som ingår i ett gott öl. Men alkoholen står nog för hangovern.

Finkeln behövs

Pripps Blå Extra Stark, Carlsberg Starköl och Beer de Luxe samt Falcon Export leder finkelligan. Samtliga ingår i Carlsbergskoncernen.

- Jag har aldrig hört talas om finkelteori förut, säger Göran Orre, informationsdirektör på Pripps.

- Om det här vore en etablerad teori skulle vi känna till den, men det är alltid intressant med nya teorier om vad som ligger bakom ölets goda smak.

De svenska märkena ligger ändå ganska långt under smärtgränsen.

- 150 milligram per liter, då kan vi börja prata huvudvärk, säger Lieck.

Ät ordentligt innan

Professorn säger att de svenska märkena generellt sett innehåller låga halter av finkelolja och att individuella faktorer avgör vem som mår illa eller inte.

- Men se till att vara utvilad och drick inte på fastande mage. Sen handlar ju bakfyllan om mängden också. Sätter du i dig tio halvlitersburkar på en kväll lär du bli bakfull oavsett hur lite finkel det var i ölen.

Svante Lidén

Publicerad: 2004-01-28

Finkelolja en biprodukt

■ När man framställer etanol genom att jäsa kolhydrathaltiga växtprodukter erhålls finkelolja som biprodukt. Finkelolja luktar illa och smakar ännu värre, vilket alla vet som druckit dåligt destillerat brännvin. Hembrännare använder aktivt kol för att försöka rensa bort finkelolja ur spriten. Men det smakar oftast "finkel" ändå, säger de som provat.